

Energidepartementet
Sokkeldirektoratet

Trondheim, 30.04.2025

Deres ref.:
2025/243

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/7452

Saksbehandler:
Cecilie Østby m/flere

Miljødirektoratets kommentarer til høring av forslag til forskrifter under havbunnsmineralloven

Miljødirektoratet mener oppsummert at det må tydeliggjøres i forskriftene når og hvordan miljøhensyn skal ivaretas i undersøkelsesfasen, og hvordan miljømyndighetene skal involveres. God samordning er viktig for å gi forutsigbarhet for næringen og redusere risikoen for dobbeltregulering av kartlegging og miljøundersøkelser.

Vi foreslår at søknader om undersøkelses- og utvinningstillatelser sendes på offentlig høring, noe som kan gi Miljødirektoratet mulighet til å vurdere behov for tillatelse etter forurensningsloven.

Vi foreslår et krav til innsending av undersøkelsesplan senest ti uker før oppstart av undersøkelser. Denne planen bør sendes på høring til berørte myndigheter, og godkjennes før undersøkelser finner sted. Planen skal sikre at miljøhensyn er vurdert før undersøkelsesvirksomhet igangsettes, gitt at det foreløpig er usikkerhet knyttet til miljøvirkningene av slik aktivitet. Miljødirektoratet mener også at beskyttelsen av aktive hydrotermale strukturer bør forsterkes i forskriftene.

Etter vår vurdering bør forskriftene begrenses til å fastsette plikten til innsamling og rapportering av miljødata. Mer detaljerte krav til hva og hvordan, bør stilles i arbeidsprogram, og utdypes i retningslinjer som utarbeides i samarbeid med Miljødirektoratet. Taushetspliktbestemmelser bør i minst mulig grad være til hinder for tilgang til miljøinformasjon.

Miljødirektoratet foreslår at rammeverk og paragrafer i forskriftene videreutvikles for å ivareta fagtema innen våre ansvarsområder på en god måte. Vi ber om å bli involvert i videre avklaringer på hvordan miljøhensyn og miljødata skal dekkes i forskriftene.

Bakgrunn og forutsetninger

Vi viser til brev fra Energidepartementet (ED) datert 5. februar 2025, hvor utkast til forskrifter under havbunnsmineralloven sendes på høring. Høringen omfatter utkast til:

- forskrift til havbunnsmineralloven
- forskrift om havbunnsmineralregistering
- forskrift til havbunnsmineralloven kapittel 8 om erstatning til norske fiskere

Vi viser også til kunngjøring av 5. februar 2025 hvor Sokkeldirektoratet sender på høring utkast til forskrift om datainnsamling og dokumentasjon i mineralvirksomhet på kontinentalsokkelen (forskrift om datainnsamling).

Forskriftsutkastene og høringen er ifølge ED og Sokkeldirektoratet avgrenset til bestemmelser fastsatt for første fase av mineralvirksomhet. I denne fasen skal det gjøres undersøkelser og datainnsamling, ikke utvinning. Departementet tar sikte på å senere fastsette nærmere bestemmelser om blant annet innlevering og godkjenning av plan for utvinning av mineralforekomster, herunder om konsekvensutredning som skal gjøres i forbindelse med slik plan. Forskriftsutkastet til Sokkeldirektoratet er avgrenset til å regulere undersøkelsesaktivitet i medhold av undersøkelsestillatelser og utvinningstillatelser tildelt under havbunnsmineralloven. Sokkeldirektoratet påpeker at enkelte bestemmelser som det er behov for i undersøkelsesfasen, også vil kunne ha betydning i en eventuell senere utvinningsfase. Det vil imidlertid være behov for ytterligere regulering før oppstart av utvinningsaktiviteter under en utvinningstillatelse.

Våre kommentarer gjelder forhold som berører våre myndighets- og ansvarsområder og er begrenset til EDs forskrift til havbunnsmineralloven og Sokkeldirektoratets forskrift om datainnsamling og dokumentasjon. Vi har vurdert forhold som har betydning for ivaretagelse av miljøhensyn ved undersøkelsesaktivitet, samt forhold som berører krav til innsamling og håndtering av miljødata.

Vi har valgt å utarbeide et felles høringssvar til forskriftsutkastene fra ED og Sokkeldirektoratet da det er mange overlappende temaer og problemstillinger. Vi har gitt noen overordnede kommentarer og innspill til videre arbeid med forskriftsforslagene innledningsvis, og videre konkrete kommentarer til relevante paragrafer som berører våre fagområder i de to forskriftsutkastene i vedlegg.

Sentrale politiske føringer vi vektlegger i høringen

Som henviser til i vårt høringssvar til første konsesjonsrunde, har Stortinget store ambisjoner til hvordan miljø skal ivaretas i forbindelse med mineralaktivitet i dyphavet. Det er fremdeles ikke klart hvordan disse ambisjonene skal ivaretas, og vi anser det fortsatt som relevant å vurdere og gi miljøfaglige innspill på hva som må til for at ambisjonene skal kunne nås. Sentrale politiske føringer fremgår av stortingsmeldingen om mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel, Meld. St. 25 (2022-2023), Energi- og miljøkomitéen sine merknader (se Innst. 162 S (2023-2024), samt Stortingets vedtak datert 9. januar 2024:

- Den etablerte forvaltningsstrategien fastslår at Norge skal være *verdensledende når det gjelder en fakta- og kunnskapsbasert forvaltning* av havbunnsmineralressursene som er helhetlig, bærekraftig og forsvarlig.

- *Hensynet til miljø vil bli ivaretatt i alle faser av virksomheten.* Rammene for virksomheten skal være basert på føre-var-prinsippet og en økosystembasert tilnærming.
- Departementet vil føre en arealpolitikk som legger til rette for en skrittvis, kunnskapsbasert og rasjonell utforskning av det arealet som er åpnet for slik virksomhet.
- Enhver tillatelse som tildeles vil bli gitt med et tilpasset arbeidsprogram for hvilken kartlegging som rettighetshaveren må gjennomføre. *Disse arbeidsprogrammene vil bidra til kunnskapsoppbygging.*
- *Utvinning av aktive hydrotermale strukturer vil ikke bli tillatt.*

Forholdet til internasjonalt regelverk

Det norske regelverket for havbunnsmineraler skal videreutvikles for å sikre at havbunnsmineralvirksomhet under havbunnsmineralloven til enhver tid blir gjennomført i tråd med relevante internasjonale forpliktelser som Norge har sluttet seg til.

Forskriftene som utarbeides bør vurderes opp mot regelverket for utforskning av mineralforekomster på havbunnen som er vedtatt under den internasjonale havbunnsmyndigheten (ISA), herunder hvordan miljøhensyn skal ivaretas i letefasen, samt krav til innsamling og rapportering av miljødata. Det bør vurderes om det er forhold som må ivaretas i forskriftene for å sikre at norsk regelverk etter havbunnsmineralloven på norsk kontinentalsokkel ikke blir mindre effektivt enn ISA sitt leteregelverk, jf. FNs havrettskonvensjon artikkel 208.

Vi viser også til vårt innspill til høring av forslag til gjennomføring av BBNJ-avtalen i petroleumsforskriften, CO₂-lagringsforskriften og havenergilovforskriften, hvor vi spilte inn at departementet også må vurdere å inkludere bestemmelser som gjennomfører BBNJ-avtalen i forskrifter under havbunnsmineralloven for alle faser av slik virksomhet. Dette inkluderer letefasen og de forskriftene som nå utformes. Stortinget har uttalt at rammeverket for mineralvirksomhet på norsk sokkel skal bidra til høye miljøstandarder for slik virksomhet også internasjonalt.

Miljødirektoratets myndighet etter forurensningsloven

Forurensningsloven gjelder for undersøkelse, utvinning og avslutning av mineralvirksomhet på kontinentalsokkelen. Miljødirektoratet er forurensningsmyndighet for slik virksomhet. Det følger av forurensningsloven § 7 første ledd at forurensning er forbudt med mindre det er tillatt etter § 8, i forskrift gitt i medhold av § 9 eller i tillatelse gitt etter § 11. Forurensning som ikke medfører nevneverdig skade eller ulempe kan finne sted uten tillatelse etter § 11, jf. § 8 tredje ledd.

Vår foreløpige vurdering er at undersøkelser etter havbunnsmineralvirksomhet i de fleste tilfeller trolig ikke vil kreve tillatelse etter forurensningsloven, dersom dette skjer i form av f.eks. undersøkelser med ROV, bilde- og videotaking, målinger i vannsøylen og prøvetaking i mindre skala. Vi understreker imidlertid at det per i dag foreligger betydelig usikkerhet om omfang og miljøvirkninger av slik virksomhet i sin helhet og i ulike faser av undersøkelsene. Det er derfor viktig at myndighetene etter havbunnsmineralloven deler informasjon med Miljødirektoratet om hvilke undersøkelser som planlegges og de antatte miljøvirkningene av slik virksomhet.

Utvinning av havbunnsmineraler vil derimot etter all sannsynlighet kreve tillatelse etter forurensningsloven. Ved regulering etter forurensningsloven av forurensende virksomhet kan det

også stilles vilkår knyttet til andre miljølemper enn de rent forurensningsmessige, som for eksempel beskyttelse mot inngrep i sårbare miljøverdier. Dette er det i dag praksis for ved reguleringen av petroleumsvirksomhet på norsk sokkel.

Ved behandling av eventuelle fremtidige søknader om tillatelse etter forurensningsloven til utvinning av havbunnsmineraler er det avgjørende at det foreligger et forsvarlig kunnskapsgrunnlag. Vi viser i den forbindelse til søknadskravene i forurensningsforskriften § 36-2. I denne bestemmelsen stilles det krav til blant annet redegjørelse for miljøtilstanden i området virksomheten kan påvirke, samt beskrivelse av aktivitetens forventede påvirkninger, effekter og konsekvenser på miljøet. Videre kan det med hjemmel i forurensningsloven § 12, både i forskrift og i enkeltvedtak, fastsettes mer spesifikke krav til søknader om mineralutvinning på kontinentalsokkelen etter forurensningsloven. Dette kan for eksempel være krav til bestemte typer kartlegging og undersøkelser for innhenting av miljødata. Miljødirektoratet kan også etter forurensningsloven § 51 pålegge den som "har, gjør eller setter i verk noe som fører eller som det er grunn til å tro kan føre til forurensning" å sørge for eller bekoste undersøkelser eller lignende.

I høringsnotatet til forskrift om datainnsamling, under omtalen av innsamling av miljørelaterte data og prøver, skriver Sjøkeldirektoratet at rettighetshaver har behov for innhenting av slike data relatert til gjennomføring av konsekvensutredning forut for en eventuell innsendelse av utvinningsplan. Miljødirektoratet viser til at miljødata som innhentes i forbindelse med undersøkelser etter mineralforekomster på kontinentalsokkelen også vil være relevante for våre vurderinger etter forurensningsloven knyttet til regulering av havbunnsmineralvirksomhet. Det er derfor viktig at innhenting av slike data er samordnet med Miljødirektoratet.

Overordnede innspill til forslag til forskrifter

Under gis kommentarer som er relevante for begge forskriftene, og som berører forhold av betydning for tilnærming og rammeverk for forskriftene.

Behov for samordning mellom myndigheter og regelverk

Med bakgrunn i våre myndighetsoppgaver vil Miljødirektoratet understreke at kravene etter havbunnsmineralloven både til undersøkelser og til innhenting og behandling av miljødata må samordnes med Miljødirektoratet på et tidlig stadium. Dette for at også opplysnings- og utredningskravene etter forurensningsloven knyttet til regulering av utvinning av havbunnsmineraler, kan oppfylles. Dette gir forutsigbarhet for næringen og reduserer risikoen for dobbeltregulering av kartlegging og miljøundersøkelser.

Forholdet til regelverket for petroleumsvirksomhet

I høringsnotatet til forskrift til havbunnsmineralloven skriver ED at forskriftsutkastet i stor grad er basert på tilsvarende regler i petroleumsforskriften, på samme måte som havbunnsmineralloven også bygger på petroleumsløven.

Miljødirektoratet viser til at det er foreslått at ressursdata og miljødata skal forvaltes samlet. Dette er en annen løsning enn det som gjelder for petroleumsvirksomhet, hvor slike data forvaltes separat, og hvor det er Miljødirektoratet som stiller krav til innhenting av miljødata. Petroleumsforskriften og ressursforskriften har ikke overførbare regler som kan ivareta miljøhensyn og innsamling og rapportering av miljødata. Miljødirektoratet mener det burde vært

vurdert hvorfor det her foreslås en løsning som avviker fra det som gjelder for petroleumsvirksomheten.

Regelverket for taushetsplikt er foreslått basert på reguleringsregimet for petroleum, slik at det ved fastsettelse av taushetsplikts lengde skilles mellom tolkede data, omsettelige data og øvrige data. Ettersom miljødata forvaltes av Miljødirektoratet og separat fra ressursdata knyttet til petroleumsvirksomhet, er regelverket for taushetsplikt imidlertid ikke egnet til å overføres direkte til havbunnsmineralvirksomhet. Miljørelaterte data passer ikke inn i kategoriene nevnt over når det gjelder havbunnsmineraler.

Forventingene til industriens kunnskapsinnhenting må avklares

Et viktig grunnlag for Stortingets beslutning om åpning for havbunnsmineralvirksomhet er betydningen av industriens bidrag til kunnskapsinnhenting. Vår forståelse er at krav til innsamling av miljørelaterte prøver og metoder for undersøkelse i Sjøkeldirektoratets forskriftsutkast er basert på hva som kan samles inn samtidig med undersøkelse av geologien, og ikke direkte behovet for miljødata. Hvor og hvilke undersøkelser næringsaktørene vil gjennomføre, vil i hovedsak være styrt av egne behov for å oppdage og avgrense utvinnbare ressurser. Innhenting av miljørelaterte data vil i en tidlig undersøkelsesfase trolig være et sekundært mål, begrenset av kapasitet, kompetanse, utstyr og personell tilgjengelig om bord på surveyskipene og vil naturligvis være konsentrert i områder av interesse for framtidig aktivitet.

Miljødirektoratet mener at det er rimelig å kreve at industrien skal ha ansvar for å samle inn miljødata som er nødvendige for å kunne vurdere om utvinning er mulig å gjennomføre på en bærekraftig og miljømessig forsvarlig måte. Dette er relevant både i KU og søknad om tillatelse etter forurensingsloven. Innsamling av nødvendig underlagsinformasjon som basis for planlegging og gjennomføring av en senere utvinningsfase, bør starte samtidig med undersøkelsesfasen, og gradvis intensiveres etter hvert som undersøkelsene snevres inn til mer avgrensede områder. Tilstrekkelig informasjon må foreligge før evt. utvinningsprosjekt skal utredes og omsøkes.

Behovet for kunnskapsinnhenting på miljø i dyphavet vil ikke bli dekket av industriens bidrag alene. Grensegangen mellom industrien sitt ansvar og staten sitt ansvar for innhenting av miljødata må avklares da den har betydning for hvor omfattende krav som bør stilles til industrien for innsamling av miljødata i ulike undersøkelsesfaser.

Innspill til videre arbeid med forskriftsforslagene

Under gis kommentarer som er relevante for begge forskriftene, og som berører tilnærming og rammeverk for forskriftene. Vi har innspill til grep som bør gjøres for å gi bedre mulighet til å vurdere miljøhensyn ved undersøkelsesaktivitet, samt innspill til hvordan innsamling og rapportering av miljødata bør håndteres i forskriftene. Disse overordnede vurderingene ligger til grunn for flere av våre kommentarer til de enkelte paragrafer i vedlegg I og II. Miljødirektoratet ber om å bli involvert i videre avklaringer av hvordan miljødata skal dekkes i forskriftene.

Ivaretagelse av miljøhensyn i undersøkelsesfasen

Miljødirektoratet mener det må klargjøres i det foreslåtte regelverket når og hvordan miljøhensyn skal ivaretas i undersøkelsesfasen, og hvordan miljømyndighetene skal involveres.

Etter vårt syn er det per i dag usikkerhet knyttet til miljøvirkninger ved slike undersøkelser, ettersom erfaringen er begrenset og metodene fortsatt er under utvikling. Regelverket må ta hensyn til denne usikkerheten, for å oppfylle Stortingets forutsetning om at miljøhensyn skal ivaretas i alle faser av virksomheten og at rammene for virksomheten skal være basert på føre var-prinsippet og en økosystembasert tilnærming.

Miljødirektoratet viser til at det er foreslått flere prosessstrinn forut for undersøkelser og datainnsamling, som bør være relevante for vurdering av ulike miljøhensyn knyttet til slik virksomhet. I forskriftsutkastene er det etter vår vurdering likevel uklart hvilken miljøinformasjon som skal sendes til myndighetene på de ulike trinnene, hva formålet med informasjonen skal være, hvilke vurderinger som skal gjøres av myndighetene, og hvordan myndigheter etter annet lovverk skal involveres. Dette gjelder både vurderinger av miljøhensyn i undersøkelsesfasen, og vurderinger knyttet til krav til innhenting av miljødata.

For å tydeliggjøre hvordan miljøhensyn skal ivaretas og hvordan miljømyndighetene skal involveres foreslår Miljødirektoratet at

1. Søknader om undersøkelses- og utvinningstillatelser sendes på offentlig høring. En slik høring vil også gi Miljødirektoratet en mulighet til vurdering av behov for søknad og tillatelse etter forurensningsloven.
2. Krav til innsending av undersøkelsesplaner. Slike planer bør sendes på høring til berørte myndigheter, og godkjennes av myndighetene etter havbunnsmineralloven, før undersøkelser finner sted.

Forslagene er nærmere utdypet under.

1. Forslag til høring av søknader om undersøkelses- og utvinningstillatelser

Miljødirektoratet mener at søknader om undersøkelses- og utvinningstillatelser bør sendes på offentlig høring, i likhet med det som foreslås i § 4-5 i ny lov om mineralvirksomhet og forvaltning av mineralressurser på land, jf. Prop. 71 L (2024-2025). Dette gir mulighet for medvirkning fra berørte myndigheter og organisasjoner i vurdering av planlagt undersøkelsesaktivitet og eventuell miljøvirkning av denne. Dersom søknadene inneholder taushetsbelagte opplysninger, kan dette skilles ut i separate vedlegg som unntas høringen. Tilstrekkelig informasjon til å forstå sakens bakgrunn og informasjon som er relevant for berørte myndigheter må inngå i høringen.

Miljødirektoratet mener det, slik regelverket er foreslått, er uklart hvilke miljøvurderinger som skal være en del av *søknader om undersøkelses- og utvinningstillatelse*, med henholdsvis undersøkelsesprogram og forslag til arbeidsprogram. Det er foreslått at søknader skal inneholde en beskrivelse av kjente miljøforhold i området søknaden dekker, og en vurdering av eventuell miljøpåvirkning av planlagte undersøkelser og mulig avbøtende tiltak. Samtidig legges det opp til at informasjon om hvilke metoder og utstyr som skal benyttes, må sendes til myndighetene først etter at tillatelser er gitt. Det er også uklart hvilke vurderinger av miljøhensyn myndighetene skal gjøre ved tildeling av undersøkelses- og utvinningstillatelser, og i hvilken grad det er aktuelt å stille miljøkrav. Det er foreslått visse kriterier for tildeling av utvinningstillatelser, men miljøhensyn er ikke nevnt blant disse.

2. Forslag til krav til innsending og myndighetsbehandling av undersøkelsesplaner

Miljødirektoratet mener det er uklart når og hvordan myndighetene etter havbunnsmineralloven, skal vurdere og ta stilling til de konkrete undersøkelsene en innehaver av en undersøkelses- eller utvinningstillatelse ønsker å gjennomføre, og eventuelt stille nærmere krav for å ivareta miljøhensyn. Ulike forhold er regulert i både §§ 14, 16 og 17 i forslag til forskrift om datainnsamling, men bestemmelsene i paragrafene er vanskelige å få oversikt over og vi anser dem ikke som dekkende for å ivareta miljøhensyn i undersøkelsesfasen.

Videre mener Miljødirektoratet det er uklart når og hvordan vi som miljømyndighet skal medvirke i prosessen frem til undersøkelser gjennomføres. Forskriftsutkastet legger opp til at Miljødirektoratet kun skal konsulteres hvis rettighetshaver senest ti uker før undersøkelse melder til Sokkeldirektoratet at det skal brukes metoder eller utstyr med mer omfattende miljøvirkninger enn de metodene som er listet opp i § 14 i forskrift om datainnsamling. Dette er ikke tilstrekkelig slik vi ser det, og miljømyndighetene må gis mulighet for medvirkning, for å kunne vurdere om miljøhensyn er ivaretatt i undersøkelsesfasen.

Miljødirektoratet foreslår derfor at det utarbeides et tydeligere krav til innsending av undersøkelsesplan i tilstrekkelig tid før undersøkelser, senest ti uker før oppstart av undersøkelser. For å sikre mulighet for medvirkning, bør denne planen sendes på høring til berørte myndigheter, og godkjennes av myndighetene etter havbunnsmineralloven, før undersøkelser finner sted. Vår forståelse er at slike undersøkelsestokt vil kreve betydelig planlegging god tid før gjennomføring og det bør derfor være rom for en høringsrunde.

Det bør forskriftsfestes krav til hva en slik undersøkelsesplan skal inneholde, bl.a. med utgangspunkt i kravene som er foreslått i § 14 andre ledd bokstav a til d i forskrift om datainnsamling. Blant annet bør det vurderes hvilke miljøvirkninger planlagt metode og utstyr vil ha, og om undersøkelsesaktiviteten kan skade særlig sårbare miljøverdier, og eventuelle behov for særskilte vilkår. Melding i forbindelse med undersøkelser, som skal sendes senest fem uker før, gjelder slik vi leser det sameksistens med andre næringer, og bør ikke inneholde vurderinger av miljøpåvirkning.

Beskyttelse av aktive hydrotermale strukturer må styrkes

Miljødirektoratet viser til at utvinning av aktive hydrotermale strukturer ikke er tillatt, og at intensjonen i Stortingsmelding 25 (2022-2023) er å beskytte slike strukturer slik at de ikke blir skadet av virksomhet i tilgrensende områder. Vi mener at beskyttelsen av aktive hydrotermale strukturer bør forsterkes i forskriftene, eksempelvis ved å legge inn en bestemmelse om at rettighetshaver skal unngå prøvetakning av eller på aktive hydrotermale strukturer og at behov for prøvetakning av eller på aktive hydrotermale strukturer må begrunnes særskilt.

Håndtering av miljødata

Detaljerte krav til miljødata bør stilles i arbeidsprogram eller veileder, ikke i forskrift

Miljødirektoratet anbefaler at krav knyttet til innsamling og rapportering av miljødata i forskrift om datainnsamling er overordnet, og at forskriftsbestemmelser begrenses til å fastsette rettighetshaverens plikt til å samle inn og rapportere miljødata. Vår vurdering er at detaljerte

krav til innsamling og rapportering av miljødata bør gis i arbeidsprogram, og utdypes videre i retningslinjer/veiledere.

På nåværende tidspunkt er det ikke avklart hvilke miljøundersøkelser eventuelle rettighetshavere skal gjennomføre. Dette er en virksomhet i en tidlig fase, og det forventes at krav til datainnsamling og rapportering kan bli endret, ettersom vi får mer erfaring og kunnskap om virksomheten, slik ED også skriver i sitt høringsnotat. Dette må myndighetene tilrettelegge for. Vi mener derfor at forskriften kun må fastsette rettighetshaverens plikt, slik at det kan jobbes videre med å detaljere effektiv dataflyt uavhengig av bestemmelser i forskriftene.

Vi har god erfaring med en slik tilnærming i vår regulering av miljøundersøkelser ved petroleumsvirksomhet. Systemet som er utviklet der, gir rom for tett dialog med bransjen og fleksibilitet med hensyn til endringer, samtidig som det sikrer forutsigbarhet, metodisk standardisering, og helhetlig datahåndtering. Plikten til å overvåke ytre miljø for petroleumsvirksomhet er gitt i rammeforskriften § 48, og spesifisert nærmere i aktivitetsforskriften §§ 52 - 56. Sistnevnte omfatter krav til miljøundersøkelser i forskjellige stadier av aktivitetene, fra innhenting av miljøinformasjon før aktivitet, til regelmessig overvåking under drift og undersøkelser knyttet til avslutning, samt krav til samarbeid mellom operatører. Samtidig er det gitt krav til at miljøovervåkingen skal gjennomføres i henhold til Miljødirektoratets retningslinjer for miljøovervåking av petroleumsvirksomhet til havs, M300. Forskriftskravene er overordnede og generelle, mens retningslinjene er et dynamisk dokument og gir detaljerte krav og føringer for gjennomføring av og rapportering fra overvåkingen.

Miljødirektoratet, som miljømyndighet, bør ha en sentral rolle i etablering av krav knyttet til innsamling og rapportering av miljødata ved mineralvirksomhet og utarbeidelse av eventuelle veiledere, slik at dobbeltregulering av kartlegging og miljøundersøkelser unngås på sikt. Vi ønsker også å sikre at informasjonen fra miljøundersøkelsene kan brukes som underlag for våre vurderinger etter forurensningsloven knyttet til regulering av havbunnsmineralvirksomhet på et senere stadium.

Mottak, dataformat og deling av miljørelaterte data bør samordnes med Miljødirektoratet

Vi mener det er viktig med samarbeid mellom myndigheter, industri og kunnskapsmiljøer for å jobbe mot en god og effektiv forvaltning av miljødata, og for å sikre at innsamling, rapportering, deling og bruk av data blir effektiv og hensiktsmessig. Det er viktig at miljødata som samles inn har god kvalitet og kan brukes på en måte som har verdi for alle disse aktørene herunder som grunnlag i vår forvaltning av virksomheten etter forurensningsloven. Vi mener det er nødvendig å få på plass et samarbeid om forvaltning av miljødata knyttet til denne næringen, slik at hensiktsmessig innsamling og forvaltning kan videreutvikles gradvis over tid og basert på erfaring og ny kunnskap.

Sokkeldirektoratet skriver i høringsnotatet at de ønsker å gå opp hvordan miljørelaterte data kan deles med Miljødirektoratet og eventuelle andre institusjoner på en effektiv og hensiktsmessig måte, både for myndigheter og rettighetshavere. Sokkeldirektoratet uttrykker også en intensjon om å igangsette en slik gjennomgang, der Miljødirektoratet involveres, mens forskriften er ute på høring. En slik gjennomgang er foreløpig ikke igangsatt, men vi er positive til et slikt samarbeid også etter gjennomført forskriftshøring, men anbefaler at også mottak av og dataflyt for

miljørelaterte data diskuteres. Etter vår vurdering er det ikke gitt at det er mest fornuftig at rettighetshaver leverer alle miljørelaterte data til Sjøkeldirektoratet. Det må vurderes om det kan være mer hensiktsmessig å benytte allerede etablerte systemer for mottak av lignende data. Vi kjenner ikke til at dette har vært utredet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ann Mari Vik Green	Cecilie Østby
seksjonsleder	fagdirektør

Vedlegg:

Vedlegg I: Kommentarer til EDs forslag til Forskrift til havbunnsmineralloven

Vedlegg II: Kommentarer til Sjøkeldirektoratets forslag til Forskrift om datainnsamling og dokumentasjon i mineralvirksomhet på kontinentalsokkelen

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet

Vedlegg I: Kommentarer til EDs forslag til Forskrift til havbunnsmineralloven

Under kommenteres paragrafer som berører forhold innenfor våre ansvarsområder. Kommentarene er overordnet, og foreslåtte innspill til endring i ordlyd på enkelte av paragrafene er ikke dekkende for våre samlede kommentarer til forskriftsutkastet.

Kommentar til § 1 Virkeområde:

Vi ber departementet vurdere å tydeliggjøre hva som er formålet med forskriften og at forskriftens saklige virkeområde er undersøkelse og datainnsamling, og ikke utvinning.

Kommentar til § 3 Søknad om undersøkelsestillatelse, bokstav d:

Vi anbefaler at ordet "kjente" strykes. Det bør etter vårt syn gjøres en vurdering av miljøforholdene i det aktuelle området basert på kjent kunnskap, men denne må også omfatte kunnskapsmangler.

Det bør fastsettes i kapittel 2 at søknad om undersøkelsestillatelse skal sendes på høring til berørte myndigheter og andre interessenter. Dette er i samsvar med reglene for undersøkelsestillatelse i den nye mineralloven (se § 4-5 siste ledd [Prop. 71 L \(2024–2025\) - regjeringen.no](https://lovdata.no/dokument/Prop/2024-2025/L0101)).

Kommentar til § 5 Meddelelse av opplysninger i forbindelse med undersøkelser, fjerde ledd:

Vi anbefaler at fjerde ledd begrenses til geofysiske data, som spesifisert i andre og tredje ledd.

Kommentarer til § 6 Søknad om utvinningstillatelse, bokstav d:

Vi anbefaler at ordet "kjente" strykes. Det bør gjøres en vurdering av miljøforholdene i det aktuelle området basert på kjent kunnskap, men denne må også omfatte kunnskapsmangler.

Det bør også inn et punkt om at søknaden må inneholde informasjon om undersøkelsene som planlegges gjennomført, samt et punkt som beskriver eksisterende aktivitet i området, som fiskeri og havforskning, for å kunne vurdere den samlede belastningen.

Det bør fastsettes i kapittel 2 at søknad om utvinningstillatelse skal sendes på høring til berørte myndigheter og andre interessenter. Dette er i samsvar med reglene for undersøkelsestillatelse i den nye mineralloven (se § 4-5 siste ledd [Prop. 71 L \(2024–2025\) - regjeringen.no](https://lovdata.no/dokument/Prop/2024-2025/L0101)). En slik høring vil gi Miljødirektoratet en mulighet til å vurdere behov for søknad og tillatelse etter forurensningsloven. Tilstrekkelig informasjon til å forstå sakens bakgrunn, og informasjon som er relevant for berørte myndigheter, må inngå i høringen.

Kommentarer til § 8 Kriterier for tildeling av utvinningstillatelser og utøvelse av virksomhet i henhold til utvinningstillatelser mv:

Vi mener miljøhensyn og miljøkompetanse bør være en del av kriteriene for tildeling av utvinningstillatelser.

Vi foreslår at det presiseres i kriteriene for tildeling av utvinningstillatelse, at tillatelse bare kan gis om kravet til forsvarlig mineralvirksomhet, inkludert kravet til ivaretagelse av miljøhensyn, er oppfylt, sml. § 4-3 i forslaget til ny minerallov.

Kommentarer til § 10 Innsamling, innsendelse og rapportering av data, materiale og opplysninger, andre ledd:

Miljødirektoratet stiller spørsmål ved at kun biologisk materiale er nevnt i andre ledd og foreslår at "biologisk materiale" erstattes med "miljørelaterte data, materiale og opplysninger".

Krav om miljørelaterte data, materiale og opplysninger må settes i samråd med Miljødirektoratet. Paragrafen nevner at Miljødirektoratet skal konsulteres. Det er uklart hva en slik konsultasjon innebærer, og dette bør tydeliggjøres. Etter vårt syn bør det etableres rutiner for å sikre samordning mellom Sokkeldirektoratet og Miljødirektoratet, se for øvrig våre overordnede kommentarer til håndtering av miljødata.

Miljødirektoratet foreslår også å stryke "med mindre taushetsplikt er til hinder for dette" i siste ledd, da det i § 12 står at bestemmelsen i denne paragrafen ikke skal være til hinder for utveksling av informasjon med Havindustritilsynet, Miljødirektoratet eller andre myndigheter som departementet utpeker.

Kommentarer til § 12 Taushetsplikt:

Tekst i første ledd "Opplysninger av enhver art som meddeles myndighetene i forbindelse med søknad om utvinningstillatelse, skal være underlagt taushetsplikt inntil utvinningstillatelsene til de aktuelle områder er tildelt", må endres og avgrenses til det som er taushetsbelagt informasjon. Miljødirektoratet mener søknad om utvinningstillatelse bør sendes på høring. Eventuelle taushetsbelagte opplysninger kan skilles ut i separate vedlegg som unntas høring.

ED foreslår at det ved fastsettelse av taushetspliktens lengde skilles mellom tolkede data, omsettelige data og øvrige data. Ut ifra det vi kan lese av høringsnotatet gjelder dette geologiske data. Dette kommer imidlertid ikke fram av forskriftsforslaget. Vi mener at dette må presiseres. Som presisert i høringsnotatet, bør miljørelaterte data kun omfattes av taushetsplikt dersom dataene også inneholder geologiske forhold som er underlagt taushetsplikt etter § 12, så fremt ikke de beskyttelsesverdige opplysningene/dataene kan sladdes eller klippes bort. Dette kan være tilfelle for videoopptak av havbunnen. Tolkede arts- og habitatdata fra visuelle data (video/stillbilder) og akustiske undersøkelser bør imidlertid ikke være omfattet av taushetsbestemmelsen.

Det er på generelt grunnlag viktig at miljøinformasjon som også er omfattet av § 12, ikke underlegges taushetsplikt i større grad eller lengre tid en strengt nødvendig.

Det er ønskelig at miljøinformasjon er frigjort i størst mulig grad både for relevante myndigheter og offentlige kartleggings- og kunnskapsprogrammer (inkl. Mareano) og for andre interessenter (for eks. forskningsmiljøene) samt allmenheten, jf. miljøinformasjonsloven.

Kommentarer til § 14 Beskyttelse av aktive hydrotermale strukturer mv:

Vi er enige i omtalen i høringsnotatet om at koraller og svamper kan påvirkes av inngrep og nedslamming og at de vil bruke lang tid på gjenoppbygging etter skade. Samtidig har vi ennå ikke god nok oversikt og kunnskap om biologien i dyphavet til at kun svamper og koraller bør nevnes spesielt i forskriftene. Omtale av sårbare miljøverdier bør generaliseres, slik at forskriftene er dekkende også etter hvert som kunnskapen om miljøverdiene i dyphavet forbedres. Vi mener begrepet "truede eller sårbare arter og naturtyper" bør brukes, fremfor "svamper og koraller".

Som påpekt i overordnede kommentarer bør forskriftene begrenses til å fastsette plikten til innsamling av miljødata, mens mer detaljerte krav bør stilles i arbeidsprogram og utvikles som retningslinjer som det kan vises til i arbeidsprogram. Dette er også i tråd med det departementet selv skriver i høringsnotatet til mineralvirksomheten om at virksomheten er i en tidlig fase, og at det må forventes at krav til datainnsamling og rapportering kan bli endret ettersom vi får mer erfaring og kunnskap om virksomheten. Vi mener det derfor ikke bør spesifiseres i forskriften hvor miljødata skal rapporteres.

Vi påpeker at det er viktig at krav om miljørelaterte data settes i samråd med Miljødirektoratet. Miljødirektoratets rolle bør derfor fremgå av bestemmelsen, på samme måte som i § 10.

Vedlegg II: Kommentarer til Sokkeldirektoratets forslag til Forskrift om datainnsamling og dokumentasjon i mineralvirksomhet på kontinentalsokkelen

Under kommenteres paragrafer som berører forhold innenfor våre ansvarsområder. For enkelte av paragrafene har vi konkrete forslag til justering av ordlyden, mens for andre paragrafer er det kun lagt inn kommentarer. Kommentarene er overordnet og knyttet til hvordan miljødata bør håndteres i forskriften. Foreslåtte endringer i ordlyd til enkelte av paragrafene er ikke dekkende for våre samlede kommentarer til forskriftsutkastet. Vi foreslår omformulering av en del paragrafer, og presiserer at avklaringer på hvordan miljøhensyn og miljødata skal dekkes i de endelige forskriftene, bør gjøres i samarbeid med Miljødirektoratet.

Overordnet mener vi det bør framgå i forskriften hva som er hjemmelen for fastsettelse av forskriften.

Kommentarer til § 1 Formål:

Det står i høringsnotatet at Sokkeldirektoratet vil kunne gi utfyllende veiledere til forskriften. Miljødirektoratet ber om å bli involvert i utformingen av veiledere som omfatter miljødata.

Kommentarer til § 2 Virkeområde:

Høringsnotatet presiserer at virkeområdet for forskriften tilsvarer havbunnsmineralloven § 1-2. I lovens § 1-2 står det at loven gjelder virksomhet knyttet til undersøkelse og utvinning av mineralforekomster på havbunnen og grunnen under denne.

ED skriver i sitt høringsnotat at forskrift til havbunnsmineralloven i hovedsak er avgrenset til bestemmelser fastsatt for første fase. I denne fasen skal det gjøres undersøkelser og datainnsamling, ikke utvinning. Departementet tar sikte på å senere fastsette nærmere bestemmelser om blant annet innlevering og godkjenning av plan for utvinning av mineralforekomster, herunder om konsekvensutredning som skal gjøres i forbindelse med slik plan.

Dersom tilsvarende gjelder for forskrift om datainnsamling og rapportering, bør det framgå at forskriften er saklig avgrenset til undersøkelser og datainnsamling i første fase. Dersom forskriften kommer til anvendelse også for utvinning, bør ambisjonsnivået for rettighetshavers "plikt" til innsamling av miljødata, gjelde de samlede forventninger til kunnskapsinnhenting i både undersøkelses- og utvinningsfasen, i tråd med Stortingets ambisjoner. Se for øvrig overordnede kommentarer.

Kommentarer til § 5 Melding i forbindelse med undersøkelse:

Som beskrevet i høringsnotatet, er formålet med en slik "melding" å legge til rette for god sameksistens med andre næringer ved å informere aktuelle myndighetsorganer om planlagt aktivitet og status på gjennomføringen av undersøkelsen.

Melding i forbindelse med undersøkelser, gjelder slik vi leser det sameksistens med andre næringer, og bør ikke inneholde vurderinger av miljøpåvirkning. Informasjonskravet må gjenspeile formålet med bestemmelsen. Informasjonen om miljøvirkninger og eventuell skade på sårbare miljøverdier bør være en del av søknaden om undersøkelses- eller utvinningstillatelse, eller en søknad om godkjenning av undersøkelsesprogram, slik vi har foreslått i overordnede kommentarer. Vi viser for øvrig til overordnede kommentarer.

Kommentar til § 8 Krav ved gjennomføring av seismiske undersøkelser:

I området som er åpnet for mineralaktivitet kan det forventes vandring og forekomster av hval. Hvorvidt metodene som vil brukes for undersøkelser av havbunnsmineraler vil kunne forstyrre hval må vurderes, og tilsvarende bør behov for tiltak for å hensynta hval vurderes. Bruk av sjøpattedyrobservatør kan være et slikt tiltak. Vi mener det i forskriften bør gis mulighet til å stille slike vilkår, dersom det viser seg nødvendig og hensiktsmessig i forhold til ev. påvirkning fra fremtidige undersøkelsesaktivitet. Behov for å styrke reguleringen av seismikkaktivitet i forhold til marine pattedyr, er også til vurdering for seismikkaktivitet knyttet til petroleumsaktiviteten (ref. Miljødirektoratet rapport M-1926/2021).

Kommentarer til § 13 Innsamling av miljørelaterte data og prøver:

Det bør komme tydelig fram i forskriftsteksten at krav til innsamling av miljørelaterte data og prøver skal fastsettes i samråd med Miljødirektoratet. Forskriften bør være overordnet, mens detaljerte krav bør stilles i arbeidsprogram og/eller retningslinjer. Etter vårt syn bør det etableres rutiner for å sikre samordning mellom Sjøkeldirektoratet og Miljødirektoratet. Dette er nærmere omtalt i de overordnede kommentarene under "Håndtering av miljødata".

Kommentarer til § 14 Metoder for undersøkelse:

Det er usikkerhet knyttet til miljøvirkninger av undersøkelsesaktivitet. Etter vårt syn bør derfor alle undersøkelser omsøkes, saksbehandles og godkjennes. Det er ikke nødvendigvis metodene i seg selv som avgjør om undersøkelser har virkning på miljø. Lokalitet, omfang, samtidighet og andre faktorer er også avgjørende for miljøpåvirkningen. Spesielt i oppstartsfasen av en ny næring vil det være det viktig med grundig behandling av alle saker.

Som påpekt mer grundig i våre overordnede kommentarer foreslår vi at det utarbeides krav til innsending av undersøkelsesplaner. Denne planen bør sendes på høring til berørte myndigheter i tilstrekkelig tid før undersøkelser, og godkjennes av myndighetene etter havbunnsmineralloven, før undersøkelser finner sted.

Hele paragrafen bør omformuleres, og ses i sammenheng med andre relevante paragrafer slik at forskriftene samlet sett gir tilstrekkelige bestemmelser for å ivareta miljøhensyn i undersøkelsesfasen.

Kommentarer til § 15 Prøvetaking av aktive hydrotermale strukturer:

Vi viser til overordnede kommentarer. Vi mener det bør fremgå av forskriften at rettighetshaver skal unngå fysisk prøvetakning av eller på aktive hydrotermale strukturer så langt som mulig, og at behov for prøvetaking av eller på aktive hydrotermale strukturer må begrunnes særskilt. En

slik begrunnelse kan eksempelvis fremgå av søknad om godkjenning av undersøkelsesprogram, som foreslått av oss.

Kommentarer til § 16 Kartleggingsprogram:

Vi mener et kartleggingsprogram som sendes inn to uker før undersøkelse har begrenset verdi. Det gir ikke rom for myndighetsbehandling av programmet.

Som påpekt mer grundig i våre overordnede kommentarer, foreslår vi at det utarbeides et krav til innsending av undersøkelsesplaner. Slike planer bør sendes på høring til berørte myndigheter i tilstrekkelig tid før undersøkelser, og godkjennes av myndighetene etter havbunnsmineralloven, før undersøkelser finner sted.

Paragrafen bør omformuleres, og ses i sammenheng med andre relevante paragrafer slik at forskriftene samlet sett gir tilstrekkelige bestemmelser for å ivareta miljøhensyn i undersøkelsesfasen.

Kommentarer til § 17 Program for avgrensning av forekomst:

Som påpekt mer grundig i våre overordnede kommentarer foreslår vi at det utarbeides krav til innsending av undersøkelsesplaner. Denne planen bør sendes på høring til berørte myndigheter i tilstrekkelig tid før undersøkelser, og godkjennes av myndighetene etter havbunnsmineralloven, før undersøkelser finner sted.

§ 17 bør omformuleres, og ses i sammenheng med andre relevante paragrafer slik at forskriftene samlet sett gir tilstrekkelige bestemmelser for å ivareta miljøhensyn i undersøkelsesfasen.

Kommentarer til § 21 Rapportering av videofilm og stillbilder:

Hvilken kvalitet og standarder som kreves for å sikre at videofilm og stillbilder er egnet til å identifisere og vurdere miljørelaterte forhold bør avklares med Miljødirektoratet, i samråd med relevant fagekspertise.

Kommentarer til § 22 Rapportering av miljørelaterte data:

Vi anbefaler at det på nåværende tidspunkt settes et overordnet krav om rettighetshavers plikt til å rapportere miljørelaterte data. Etter vårt syn er det per nå ikke avklart om det er mest hensiktsmessig at miljørelaterte data fra undersøkelsesaktivitet skal sendes til Søkeldirektoratet, eller om allerede etablerte systemer for mottak av lignende data bør benyttes. Dette er nærmere omtalt i overordnede kommentarer under "Håndtering av miljødata".

Vi anbefaler derfor at rettighetshaver skal rapportere miljørelaterte data i henhold til spesifisering i arbeidsprogram, noe som gir mer rom for dialog og samarbeid om disse problemstillingene. Det kan også være aktuelt at man i arbeidsprogram henviser til relevante veiledere som skal følges.

Dersom forskriftsteksten likevel skal liste opp eksempler på miljørelaterte data må biologi legges til under punkt c). Vi anbefaler også at tolkede habitatdata fra visuelle data (video/stillbilder) og

akustiske undersøkelser presiseres som et punkt e). Hva som ligger i andre vanndata bør også utdypes, eventuelt strykes da dette ikke er en uttømmende liste.

Kommentarer til § 24 Rapportering av tolkede data:

Vi mener at det bør fremkomme at § 24 omfatter ressursdata. Vi anbefaler at krav til rapportering av tolkede miljørelaterte data bør være dekket av § 22, og detaljeres i arbeidsprogram. Også her kan det være aktuelt å utarbeide veiledning som kan vises til i arbeidsprogrammet.

Kommentarer § 26 Innsendelse av fysiske prøver og preparater fra andre undersøkelser enn boring:

Det er naturlig at Sjøkeldirektoratet mottar og oppbevarer prøver nevnt i punkt a til c, som de også gjør for petroleumsvirksomheten. Vi mener det ikke er opplagt at de også skal ta imot biologiske prøver for havbunnsmineralvirksomhet. Det er viktig at de biologiske prøvene oppbevares korrekt og at de brukes aktivt for å bygge opp kunnskapen i dyphavet. Vi foreslår derfor at punkt d) biologiske prøver slettes, og at det legges inn et nytt punkt "Biologiske prøver skal sendes til egnet mottaker for håndtering og lagring av denne typen data."

Vi påpeker viktigheten av å bygge opp gode referansesamlinger som støtte til artsidentifiseringer, både tradisjonell taksonomi og eDNA, samt sikre beleggsmateriale av alle arter som rapporteres fra undersøkelsene. Dette er særlig viktig for dyphavet hvor artskunnskapen er begrenset og usikkerheten stor. Mens referansesamlinger inneholder utvalgte individer som "karakterorganismer" for identifisering, er beleggsmateriale dokumentasjon for artslistene i samlingen. I denne sammenheng er det naturlig å peke på de naturhistoriske museene som har et profesjonelt apparat for å oppbevare og skjøtte biologisk materiale, men trenger å tildeles ressurser til dette. Museene kan også administrere henvendelser om bruk av materialet av andre interessenter.

Kommentarer til § 30 Uttak fra Sjøkeldirektoratets lagrede prøvemateriale:

Dersom biologisk materiale besluttet levert til andre enn Sjøkeldirektoratet i tråd med våre kommentarer til § 26 over, bør det gjøres klart i forskriften at bestemmelsene i § 30 ikke gjelder biologisk materiale.